

פרוטוקול מס' 222

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
מיום ב', ז' בתמוז תשל"ב - 19.6.72, שעה 9.00

נכחד:

חברי הוועדה:

י. גולדשמידט - היו"ר
א. אנקוריון
מ. אביזוהר
ש.ז. אברמוב
מ. ביבי
ב. הלוי
ש. פרידמן
ח. צדוק
י. קורן
י.ה. קלינגהופר

מוזמנים:

ע. סיון - משרד המשפטים
ז. שר - משרד המשפטים
ד. כהנא - משרד העבודה
ד"ר גצלינגר - איגוד הבנקאים
מל לבונטין - איגוד הבנקאים

מזכירת הוועדה: ד. מלחי

רשמה: ח. ביתן

סדר היום: (א) חוק הבחירות לכנסת (תיקון) - הצעות
חברי הכנסת ורטמן, מלמד ובן-פורת.

(ב) חוק לתיקון פקודת פשיטת הרגל 1936
ופקודת החברות 1929, תשל"ב - 1971 - הצעת
חבר-הכנסת מ. שחל.

הי"ר י. גולדשמידט:

אני פותח את הישיבה.

(א) חוק הבחירות לכנסת (תיקון) - הצעות
חברי-הכנסת: ורטמן, מלמד ובן-פורת

י.ה. קלינגהופר:

לסדר - בישיבה האחרונה או לפני האחרונה דנו בענין שלוש הצעות החוק הפרטיות שלגביהן התעורר ספק, לפי חוות דעת היועץ המשפטי לממשלה, אם לא קרה איזה פגם פרוצדורלי אשר יורד לשורשו של ענין בהצבעה בדיון המוקדם בכנסת, כאשר לא הקפירו שההצבעה תהיה ברוב של לפחות 61 קולות. על כן נתגבשה כאן סגמה שלוש המציעים יבקשו מיושב ראש הכנסת להניח את הצעותיהם להצבעה חוזרת. שמעתי עכשיו מסזכרות הכנסת שבקשה משותפת כזאת של שלוש המציעים אמנם הוגשה.

כיוון שהייתי נוכח בדיון על הבעיה הקונסטитуטיבית כשלעצמה ונעלם מעיני באותו הזמן נימוק מסויים, אני חושב שלא יהיה נאה לוועדה אם דבר זה לא יופיע בפרוטוקול אגב הדיון הזה ואבקש לאפשר לי להפנות את חשומת לב הוועדה לנקודה הבאה: הענין הוא שיש רגליים לסברה כי על דיון מוקדם לא חל הרוב של 60 פלוס. הסעיף הנוגע לדבר הוא סעיף 46 לחוק יסוד: הכנסת (קורא את הסעיף). מה פירוש המלים "למעט הדיון בהצעה לסדר יומה של הכנסת" המופיעות בסעיף זה? הלא כל הסעיף דן רק בפרוצדורה תחיקתית - לא בהצעות לסדר-היום לפי המשמעות שאנו מייחסים היום למונח זה. אלא שכאשר הונחה לראשונה הצעת חוק יסוד: הכנסת על שולחן הכנסת, עוד בכנסת השניה, המצב התקנוני היה שהצעות חוק פרטיות הוגשו בצורת הצעות לסדר-היום. משום מה כשנתקבל חוק זה בסופו של דבר בכנסת השלישית העלימו עין מהתאמת לשון סעיף 46 למצב התקנוני החדש, שכבר הבחין בין הצעות לסדר-היום לפי משמעותן היום, לבין הצעות חוק פרטיות, והושאר הנוסח כמו שהיה. אולם במצב זה המלים "למעט הדיון בהצעה לסדר יומה של הכנסת" מרוקנות מכל תוכן ומשמעות, כי אין היום הצעות לסדר-היום במסגרת תחיקתית של הכנסת, וכיוון שכלל גדול בפרשנות הוא שחייבים לייחס לשמעות משפטית לכל ביטוי וצירוף מלים, הדרך היחידה לפרש חלק זה בסעיף 46 היא שעל דיון מוקדם בהצעת חוק פרטית לא חלה הדרישה המיוחדת של הרוב לפי סעיף 4.

אם מישוו יפרש שצריך ללכת לפי המשמעות האובייקטיבית של היום - גם אז אי-אפשר לומר שזה בלתי מביר לחלוטין, וכדי להסיר ספק אולי יש טעם לחדש את ההצעה במליאה, אם זה רצון המציעים.

י. קורן: אם פירוש זה אמנם נכון, רצוי לקבוע זמן מתאים לנושא זה ולברר אותו.

הי"ר י. גולדשמידט:

לא זאת הישיבה בה אנו דנים בנושא זה. לא נוכל לחזור עכשיו לענין זה, כי הנקודה בכללותה נדונה כבר והיא כלולה בחוות דעת היועץ המשפטי לממשלה. איני בטוח שהיועץ המשפטי לממשלה חשב על נסיון הפרשנות שחבר-הכנסת קלינגהופר הביא לפנינו, והדברים יובאו לידיעתו. מכיוון שנודע לי עכשיו כי יש פניה כזאת למזכירות הכנסת אני רוצה להיות מעורב בענין זה.

(ב) חוק לתיקון פקודת פשיטת הרגל ופקודת החברות -
הצעת חבר-הכנסת מ. שחל

מ. שחל:

לפני שאתייחס להצעה ברצוני למסור במספר משפטים על המימדים שאנו מתייחסים אליהם בענין פשיטת רגל ופירוק חברות. לפי הנתונים בשנתון הממשלתי היו ב-1970-1969 445 מקרים משני הסוגים, מתוכם 366 פשיטות רגל ו-79 מקרים של פירוק חברות; ב-1968-1969 הגיע המספר הכולל ל-586, מתוכם 367 מקרים של פשיטת רגל ו-69 של פירוק חברות - בערך אותה התפלגות. סכום החובות הכרוך בפשיטות הרגל ובפירוק החברות הסתכם בשתי שנות הכספים הללו ב-50 עד 60 מליון לירות לשנה. הסכומים בשנה השוטפת אינם נמוכים מאלה, וזאת בלי להביא בחשבון את ענין אוטוקרס שהוא כשלעצמו יכול להעלות את הסכום הכולל של חובות פשיטות הרגל

מ. שחל:

ופירוק החברות. על כל פנים גם הנתונים של מחצית שנה זו מראים שלא יחול שינוי מהותי לעומת השנים הקודמות.

זה

אני ער לבעיה שנושא/הועלה מספר פעמים, הן במסגרת ההצעות חוק פרטיות בכנסת והן בהצעות שונות שאתייחס אליהן בהמשך דברי. ההצעה שלפניכם מדברת על שני תיקונים. תיקון אחד המוצע כאן מתייחס לסעיף 33(2) לפקודת פשיטת הרגל 1936 ולסעיף 220(א) לפקודת החברות 1929. תיקון זה בא להוסיף סעיף אשר יקבע כי פיצויי פיטורין כמוגדר תהיה להם זכות קדימה לפני שעבודים אחרים, למעט - ואמנם זה לא נמצא בהצעת החוק - הוצאות שכר פירוק מפרק שנקבע על-פי פסיקה כי יש להן זכות ראשונה במעלה, לפני כל שעבוד אחר.

למעשה העובדים עומדים במקום החמישי

בסדר הקדימויות למרות האמור בשני הסעיפים שהזכרתי לעיל. לפי האמור בסעיפים אלה מחצית הסכום של 2,100 ל"י מתווספת לסכום זה כפיצויי פיטורין, כלומר מגיעים ל-3,150 ל"י, ולסכום זה יש, כביכול, זכות קדימה לפני חובות אחרים. בפקודת פשיטת הרגל מקבל העובד עדיפות ראשונה, אבל במציאות הוא עומד במקום החמישי. במקום הראשון עומדים שכר המפרק והוצאות הפירוק. לאחר מכן בפסק דין שניתן לפני כחצי שנה נקבע ששכר דירה בא במקום השני. במקום השלישי עומדים, לפי סעיף 12 לפקודת המסים (גביה) (קורא את הסעיף), מסי הרכוש. לאחר מכן באים השעבודים החפציים, ואני מניח שהטיעון של הבנקים יתייחס לבעיה, שאם נקדים את הפיצויים של העובדים ושכר העבודה לשעבודים חפציים, נערער את הבטחונות הכלכליים באשראי הניתן בפעולות המסחריות השוטפות. קראתי חומר רב בנוון, גם את החומר של ועדת הר-ניב אשר מונתה לפני מספר שנים לטיפול בנושא זה, ואיני מתעלם מהבעיה הזאת. אולם הענין הוא שגם לקבלת הסכום המינימלי של 3,150 ל"י, שאין לו כיום משמעות מהותית ושניתן לעובד אחרי עשרות בשנים, יצטרך העובד להמתין ולחכות עד שאלה הקודמים לו יקבלו את המגיע להם. ניתנת לו זכות קדימה בחוק, אבל אי-אפשר לממש אותה במציאות, ואלה עובדות של חיי יום יום, כפי שקרה לצערי במקרה של "אוטוקרס". ההתנגדות של הבנקים אולי יש בה הגיון מבחינה זו שהדבר עלול לערער את הבטוחות המקובלות ואת המשכנתה שהיא בעלת זכות קדימה לכל חפץ אחר, אולם בכל זאת אני חושב שנושא זה של פיצויי פיטורין לעובדים מחייב פתרון הולם במדינה הרוצה לדאוג לתנאים הסוציאליים של העובדים. על כל פנים לאעמיד לפחות מסכום זה אי-אפשרי - לדעתי, זה מחוייב בהמצאות.

התיקון הנוסף הוא תיקון חוק פיצויי

פיטוריים, תשכ"ג - 1963. אני מפנה את תשומת לבכם לסעיפים 20-21 בחוק זה (קורא את הסעיפים). שר העבודה לא השתמש בסמכותו להורות על צוון הפקדה מסיבות מובנות לדעתי. יש בזה אולי גם התערבות גדולה-מדי בעניינים כלכליים בחיי המסחר היום יומיים של חברות שונות. אני מפנה את תשומת לבכם גם לסעיף 26 (קורא את הסעיף). במציאות שלנו מעבידים במקומות עבודה רבים, לרבות המקרה של "אוטוקרס" ו-ת.י.ל., אינם מפקידים את סכומי הפיצויים המגיעים לא על שם העובד ולא בקופות גמל, אלא הבנקים - וזה אמור לגבי כל הבנקים ללא יוצא מן הכלל - מציעים הצעות נוחות, וסכומים אלה המצטברים למליוני לירות נושאים ריבית די גבוהה, ומאחר שהם מוכרים לצרכי ניכוי מס, הרי למעבידים כדאי בהחלט להפקיד אותם על שם החברה או על שםם הם בבנקים ולקבל תשואה גדולה עליהם. הפועלים חושבים שזכויותיהם מובטחות, אבל במציאות, כשיש פשיטת רגל או פירוק חברה, הרי סכומים אלה רשומים על שם המעביד ואינם עומדים לרשות הפועלים. יוצא שהעובד אשר חי באשליה כי זכויותיו מובטחות אינו מכוסה לחלוטין בזכויותיו אלה.

לכן בא התיקון לחוק פיצויי פיטורין

שאני מחשיב אותו כפתרון מעשי לבעיה ועדיף על הפתרון הקודם, אשר יעורר ודאי בעיות ומחלוקות. לדעתי, אין כל סיבה והצדקה שתהיה התנגדות מצד גורם כלשהו שכל קופות אלה יהיו משוריינות לפי החוק. הסכומים הופקדו להבטחת זכויות העובדים, ואין הצדקה שבפשיטת רגל או בפירוק חברה יוחזרו לפול הכללי של הכונסים או המפרקים. המעביד בהנה מניכוי מס הכנסה, מקבל ריבית בבנק, נירוע שקופות אלה הם סכומים מצטברים של פיצויי פיטורין. אין הצדקה שענין זה לא יקבל את השיריון המגיע לו

מ. שחל:

בחוק. בענין זה באה הצעת התיקון שלי בסעיף 26 (א) ובסעיף 26 (ב) (קורא את ההצעה). אני מסתמך פשוט על נוסח סעיף 26 הקיים ומרחיב את תחולתו על כל קופה. בסעיף קטן (ב) אני מציע, שבמקרה שחצי שנה לפני פשיטת הרגל או פירוק החברה מבוצעת פעולה כלשהי בקופה, תהיה אפשרות להיכנס לנכסיו של המעביד.

אתייחס בקצרה להצעה שהועלתה להקים קרן מיוחדת שתפצה את הפועלים בסכום עד אלפיים לירות. אישית איני חושב שזה במישור הקשור בהצעה זו. אם מדובר על ביטוח כלשהו, הרי אין הוא בא במקום חוק שצריך להבטיח את זכויות הפועל. יכול להיות שזה סוג של ביטוח נוסף, כשם שיש ביטוחים שונים שהביטוח הלאומי עוסק בהם. לכן ברצוני לומר למי שטוען כי תהיה למעשה קופה של גמילות חסד אשר תבטיח זכות למקרה של פשיטת רגל או פירוק חברה: לדעתי, אין זה בא לגרוע מהצעת החוק המוגשת, ותקוותי היא שתמצאו לנכון לאשר אותה.

בוועדת הר-ניב היתה מחלוקת בין ההסתדרות לבין הממשלה על גובה התקרה. אני מפריד בין הסכום עצמו לבין הבעיה העקרונית ומה שאני מציע כפתרון לבעיה. באשר לסכום עצמו היו הצעות שונות. ההסתדרות הציעה להעלותו ל-4,000 ל"י ועסתוספת של 2,000 ל"י מגיע הסכום ל-6,000 ל"י. הצעת הוועדה היתה להגדיל את הסכום ל-3,000 ל"י ועם תוספת של 1,500 ל"י מגיע הסכום הכולל ל-4,500 ל"י. איני חושב שיש מקום להיכנס לשאלה זו בהצעת התיקון.

הינר י. גולדשמידט:
בהצעת החוק שלפנינו יש תיקונים לשני חוקים. האם אתה מציע את שניהם בעת ובעונה אחת או לחלופין?

מ. שחל:
מדברי השתמעה בעקיפין תשובה לשאלה זו. הפתרון החילופי של תיקון חוק פיצויי פיסורים. אני מחשיב אותו כפתרון מעשי יותר מהצעת התיקון לפקודת פשיטת הרגל ולפקודת החברות. השתמע מדברי שהייתי מעדיף כי יקבלו את התיקון כולו, אולם אם לא תהיה אפשרות כזאת, אני נוודאי אעמוד יותר על הצעת התיקון לחוק פיצויי פיסורים.

ז. שר:
אם כי חבר-הכנסת שחל לא אמר זאת במפורש, אני מבין שהוא מציע שכל פיצויי הפיסורים, ללא הגבלה, ייהנו מזכות קדימה.

מ. שחל:
- לא. לוונתי לפיצויי פיסורים כמוגדר בחוק פיצויי פיסורים.

אגב, יש לי נוסח מתוקן של ההצעה, כי הנוסח הנוכחי אינו כל כך מדויק, ובנוסח זה אני מציע: בסעיף 22א(1) לפקודת החברות ייוסף בסוף פסקה (א): "חוק זה, לרבות פיצויי פיסורים על-פי סעיף 27 לחוק פיצויי פיסורים, תשכ"ג, ישולם כל חוב או שעבוד אחרים שמקורם בדין כלשהו, אגרת חוב, התחייבות או הסכם, למעט רק הוצאות הפירוק ושכר המפרק. מכל מקום הכוונה לסכום הקבוע בחוק ולא לכל פיצויי הפיסורים, כלומר, לא כל סכום המגיע מכל שנות עבודתו של העובד.

ר. בהנא:
הכוונה ל-50% מעל השכר.

ז. שר:
האמת היא שקשה לי במקצת לחוות דעה ברגע זה, וזאת משום שאני מודה כי מצבי היה נוח יותר לו הייתם שומעים קודם את הארגונים הכלכליים. אומר מה דעתנו בנדון. באופן עקרוני אנו מסכימים עם חבר-הכנסת שחל. כלומר, גם דעת הממשלה היא שלא ייתכן מצב של פירוק בו עובד לא יהיה זכאי לקבל מיד סכום מסויים שלא יהיה כפוף לשעבודים קודמים. הענין שבו אנו חולקים זה למעשה הפתרון.

ז. שר:

חבר-הכנסת שחל הזכיר את הקרן, והיות והייתי יושב ראש הוועדה אשר הציעה לממשלה את הקרן הזאת, מוטב שאסביר תחילה מהי קרן זו, לפני שאנמק מדוע יש פגמים בהצעה שלפנינו. בעקבות דיונים שהתקיימו בין הממשלה ובין ההסתדרות עלו שתי הצעות: האחת, כפי שמציע חבר-הכנסת שחל, היא לתת לפיצויי הפיטורים ושכר העבודה בגובה מסויים זכות קדימה - וזה הדבר החשוב ביותר - המקדימה את השעבודים הספציפיים. כל הארגונים הכלכליים, הבנקים ויתר הענפים המלווים, באו ואמרו שבמצב כזה יכולתם לתת אשראי למפעל מצטמצמת משום, משום שאם יש סכום כסף מסויים שאינם יכולים להיות בטוחים בקבלתו אפילו יש שעבוד ספציפי - עלולים הם למצוא את עצמם במצב בו השעבוד אינו שעבוד, ואז מובן שאפשרות קבלת האשראי פוחתת והמפעל מסתבך יותר בבעיות שעוד אעמוד עליהן.

לכן באנו והעלינו את האפשרות שאותו סכום שרוצים להבטיח - ועכשיו אין זה חשוב אם זה 3,150 ל"י (זו הנקודה השניה שהיתה במחלוקת בין ההסתדרות לבין הממשלה) או סכום גברה יותר - ישולם לעובד מאוצר המדינה או מהביטוח הלאומי או מקרן נפרדת. כאשר שקלנו את היתרונות והחסרונות בלקיחת הסכומים הללו מנכסי המפעל בפירוק, וכתוצאה מזה נקטין את הסכומים העומדים לרשות הנושים המובטחים בשעבוד ספציפי, הגענו למסקנה שהרבה יותר רצוי שישראל יהיו ערבים זה לזה. כלומר, לא נפגע ביחסים הכלכליים החקיניים הקיימים היום ושהוכיחו את העצם במשך עשרות שנים, אלא ביצור קרן, ובענין זה באו מספר הצעות למימון.

חשבנו על שתי דרכים למימון: הדרך האחת היא שכל אדם הנותן שעבוד ישלם אחוז מסויים לקרן, והצעה זו לא נתקבלה. ובכן, היתה הצעה שלוקחי ההלוואות הם שיממנו את הקרן. בדרך זו מגיעים אנו לאותה תוצאה שהיינו מגיעים אליה אילו היינו מקבלים את ההצעה לתת זכות קדימה לפיצויי פיטורים, כי מה הפתרון החילופי העומד לפני בנק אם הוא רוצה לתת אשראי למרות סעיף כזה? הוא בא ללווה ולפי מצבו הכלכלי מבקש אותו להשיג לו ביטוח על אותו סכום שהעובדים יכולים לקבל, ואז הממשלה יכולה לצאת מהענין. הבנקים כבר ידאגו לעצמם. אם כן, התגבשה הצעה, ולמעשה היא על דעת כולם - כלומר, גם הארגונים הכלכליים, גם משרד העבודה וגם הביטוח הלאומי - שבנוסף לתשלומי דמי הביטוח הלאומי המשתלמים היום ישולם על-ידי המעביד סכום נוסף המהווה עשירית האחוז משכר העבודה המשתלם וכולו יהיה קודש לקרן זו. כלומר, אם שכר העבודה הממוצע במשק היום הוא 800 אלף ל"י לחודש, בשנה זה מגיע ל-9.6 מליון ל"י, והסכומים היכולים להצטבר בקרן הם גבוהים ביותר, ככל שעולה שער העבודה הממוצע במשק ברור שהסכום העומד בזמן פירוק או פשיטת רגל גדול יותר, וקרן זו תעמוד לרשות העובד. עדיין איננו יודעים באיזו רמה של שעבוד ירובד.

חבר-הכנסת שחל הביא לפניכם את מספר הפירוקים ופשיטות הרגל בשנתיים האחרונות, אולם בזמנו ניסיתי, ועד היום לא הצלחתי, להשיג סטטיסטיקה המראה באילו מקרים לא קיבלו העובדים אותן 3,500 ל"י, ולמעשה זו הבעיה העומדת לפנינו. השאלה היא בכמה מקרים נשארים העובדים ללא קבלת אותו סכום כסף מינימלי המגיע להם.

כאשר שקלנו את היתרונות והחסרונות של ענין זה הגענו למסקנה שהקרן מבטיחה לעובד לקבל מיד את הסכום. כלומר, תוך 60 יום, אם ברור שלמעביד אין קרן פיצויי פיטורים או שכל נכסיו עומדים לשעבוד ספציפי, סכום זה עומד לרשות העובדים והוא משתלם להם ללא טענות. משמע שהבטחנו את זכות העובד ללא התערבות ביחסים הכלכליים, וזאת תמורת סכום זעום שהמעביד משלם. המעביד משלם כיום 4.6% או 4.8% והעובד למעלה מ-2%. אנו מגדילים את חלקו של המעביד בעשירית האחוז. רק חלקו של המעביד יעלה, וצריך לזכור שב-50% משתתף אוצר המדינה, כי זה ניתן לניכוי מס. אם כן, תמורת סכום מזערי זה שמשלם המעביד איננו מתערבים ביחסים הכלכליים הקיימים היום במשק.

אכל אין עדיין קרן. זה לעתיד לבוא.

ג. הלוי:

ז. שר:

זו הנכעיה החמורה העומדת כרגע לפני.
אינני מציע כרגע - אין לי מנדט לכך
וגם איני חושב שזה הוגן מצידנו להציע זאת - להסיר את הצעת חבר-הכנסת
שחל מסדר-היום. ענין הקרן הגיע לשלב בו הוא צריך להיות מונח בימים
אלה על-שולחן ועדת השרים לענייני חקיקה. כלומר, אם יתנהלו הדברים
כשורה, יש סיכוי שבתחילת מושב החורף תניח הממשלה על שולחן הכנסת את
הצעת החוק. כאן זה חל: הן לגבי העבר, הן לגבי העתיד, בו בזמן
שלא ניכנס לדיון בהצעה זו לא ברור לי אם הוועדה תוכל לקבוע שזכות
קדימה זו תחול גם לגבי מילות ובטוחות שניתנו לפני חקיקת החוק בכנסת.
לכן, מתוך אמונה שהממשלה אכן תגיש את הצעת החוק עד תחילת מושב החורף,
אני חושב שמבחינת הסדר הענין נימצא במצב הרבה יותר טוב לכשתיווצר
הקרן.

א. אנטוריון:

כשאמרת שההצעה היתה על דעת כולם
לא הזכרת את ההסתדרות.

ז. שר:

נכון שלא מניתי את ההסתדרות, אבל
גם היא מסכימה.

ר. כהנא:

פה יש כבר שינויים.

ז. שר:

ההסתדרות נמצאת בשני הצדדים והיא
תצטרך לעשות את חשבון הנפש שלה. גם
מפעלי ההסתדרות לוקחים הלוואות וגם הם יצטרכו לשם בעד הסיכון הנוסף
שנוצר.

אם להתייחס לגוף ההצעה, הדבר הראשון
הוא יצירת הזכות המוקדמת. המצב הוא שיוצרים חוסר ודאות מוחלטת.
בדרך-כלל אפשר ליצור שעבוד שהוא מודם לכל כשמימדי ותכונותיו ידועים.
קשה מאד למחוקק ליצור שעבוד שהוא גורם משתנה לחלוטין. מפעל מקבל
בדרך-כלל הלוואות עם ייסודו, ובעת ייסודו מספר העובדים בו הוא
בבחינת בעלים. מה שיש הוא לא יותר מאשר תכנית, ולאחר שהמפעל קם יש
בעיה של הוספת כוח אדם. כלומר, מספר הפעמים בו יהיה צורך להכפיל
את הסכום של 3,150 ל"י הוא בלתי ידוע, ומי שנתן הלוואה בתחילת הסמתו
של המפעל עלול להימצא כעבור מספר שנים במצב שכל השעבוד שניתן אינו
קיים. צריך לשקול את הדברים זה מול זה. אינני אומר שמה שמוצע כאן
אינו ניתן, אלא דק מצביע על כך שזכות זו יש בה פגיעה מסויימת.

אשר לתיקון האחר בחוק פיצויי

פיטוריים, התוספת המוצעת בסעיף קטן (א) כבר יוצרת בעיה. לפי סעיף 20
אפשר לקבוע איך יופקדו פיצויי פיטורים בהסכם הקיבוצי, ואחר-כך
מפעילים את סעיף 26. כלומר, אם העובדים אינם דואגים לעצמם...

מ. ביני:

מכריחים אותם לא לדאוג לעצמם.

ז. שר:

מדובר על הסכמי עבודה קיבוציים,
והסכמי עבודה קיבוציים נקבעים כידוע
במשא ומתן. במשא ומתן מנסים לשמור לפחות על זכויות מסויימות של
העובדים.

נכדן שבסעיף קטן (א) יש קושי מסויים,
אבל הקושי החמור בהצעה הוא בסעיף קטן (ב). מה שמציע חבר-הכנסת שחל
למעשה הוא שאם הוצאו כספים מקרן מותר להחזיר אותם. כספים אחרים אין
למעביד.

א. אנטוריון:

הרעיון של כיטול עסקות מסויימות
אינו חדש.

ז. שר:

הלא לאן הלכו כספים אלה? - לתשלום
לספקים, לתשלום חובות או לתשלום
שכר עבודה. נניא שהמעביד שילם במשך 6 חודשים את שכר העבודה לעובדיו
מקרן זה, והיועץ המשפטי ייעץ ללו לנהוג תמיד כך, אם בכלל ניתן לעקוב
אחרי כסף. לצורך הדיון באן שבי יוצא מהנחה שאפשר לעקוב אחרי כסף.
במקרה כזה כדבר ראשון פונה המעביד אל העובדים ואומר להם: החזירו
לי את הכסף ששילם לכם, כי אין לי יותר כסף, ואני אתן לכם את הכספים

ז. שר:

שלכם. אותו הדבר לגבי התשלום לספקים. רבותי, בידינו של הספק נמצא צינור החמצן של המפעל. אם הוא מספק חומרי גלם למפעל, ממשיך המפעל לעבוד והעובדים ממשיכים להשתכר. אם אין המפעל יכול למצוא אמצעי מימון לשלם לספק, כי אז הוא צריך להיסגר 6 חדשים לפני הזמן. לשון אחרת, בדרך זו מכניסים את המפעל לפשיטת רגל מספר חדשים לפני הזמן.

אם לסכם את הדברים שאמרתי, ראשית, ראוי ורצוי לתת לממשלה לפחות הזדמנות נאותה להביא לכנסת את ההצעה בדבר הקרן. אם אין הולכים בדרך זו, כי אז יש עדיין צורך לחשוב היטב לפחות על שלושה דברים: (א) על בעיית הרטרואקטיביות; (ב) על הבעיה של משמעות היקף השעבוד הספציפי המיוחד הנוצר בעקבות זה; (ג) על הבעיה כיצד יובחנו כספים לפי סעיף 26(א). קיימת השאלה מה המשמעות העדיפה של סעיף 26(ב) כשהכספים האלה שולמו לספקים, לסילוק חובות או לשכר עבודה.

כדי שלא תהיה אי-הבנה ברצוני לומר שאיני מציע בשם הממשלה לא להמשיך בטיפול בהצעת החוק, אלא עוררתי בעיות מסויימות המחייבות שינויים לדעתי. אני מציע להמשיך לדון בהצעת החוק בשלב מאוחר, אם הוועדה תשוכנע שהקרן אינה מקפיקה.

ש. פרידמן:
האם הכוונה היא שאותה עשירית האחוז אשר תשולם לקרן תיגבה מן העובדים, מן המעבידים או משניהם כאחד?

ז. שר:
הכוונה שהיא תיגבה מהמעביד בלבד. אמרתי שלמעשה זה רק תשלום קטן נוסף למלוא התשלומים לביטוח הלאומי, ומבחינה זו איננו רואים את זה כנסל חמדר. הסברתי גם שהסכום שישלם המעביד ניתן לניכוי ממס, כך שגם סכום זה אינו מלוא הנסל המוטל על המעביד. זה רק הסכום ברוטו.

הינריך י. גולדשמידט:
אני מקבל כנראה את נציגי איגוד הבנקים, ולאחר שנשמע את דברי גב' כהנא נשמע את הערותיהם בענין זה.

ר. כהנא:
בפתח הדברים שאל היושב ראש את חבר-הכנסת שחל אם הוא רואה בהצעתו הצעה אחרת או שתי הצעות חילופיות. כמוכן, אם רואים בהצעה זו הצעה אחרת, הרי לכל הפחות לגבי הסעיף הראשון בדבר תיקון פקודת פשיטת הרגל ופקודת החברות יש משום סתירה - לא במהות אלא לגבי המניעים של הצעה זו ושל הצעת הקרן של משרד העבודה. הצעתנו בקשר לקרן באה להבטיח כספים של עובדים במקרה של פשיטת רגל או פירוק תאגיד, ואחרי שהוקמה ועדה בראשות מר שר, המניעים שהביאו אותנו להצעה להקים קרן היו התנגדות הבנקים להצעה הראשונית כפי שהיא מוצעת כיום על-ידי חבר-הכנסת שחל, משום הפגיעה באשראי. בעקבות זאת החלטנו שהפתרון היסיל ביותר הוא להקים קרן של מעסיקים, אשר תבטיח לעובדים כספים, עד תקרה מסויימת בגין פשיטת רגל או פירוק תאגיד, שיהיו על חשבון אותם כספים המגיעים להם עבור שכר עבודה ופיצויי פיטורים.

במהלך המגעים עם לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים הגענו לידי הסדר עם לשכת התיאום, כי בשלב ראשון תוקם קרן ליד הביטוח הלאומי ולפחות במשך שנתיים מיום תחילת החוק הביטוח הלאומי הוא שיממן את זכויות העובדים עד תקרה מסויימת ובצורת הלוואה במקרים של פשיטת רגל או פירוק תאגיד. הכוונה להריץ את הנושא על מנת לדעת בתקופה מאוחרת יותר מה האחוז שהמעסיקים התחייבו בו. זו היתה הצעת לשכת התיאום, וקיבלנו זאת על עצמנו. ההצעה מדברת, בהערכה גסה, על פרוטיל.

אם חבר-הכנסת שחל יוותר על הצעתו הראשונה וייתחם לתיקון המוצע על-ידי לחוק פיצויי פיטורים - ואני מדברת כרגע על סעיף 26(א) - נראה לנו שהתיקון בסעיף 26(א) מחוייב המציאות.

ז. שר:

אני מבין שאת מתכוונת לעיקרון.

ר. כהנא:

כמובן, הניסוח צריך לעבור שיפוץ ושינוי.

אני מפנה את חשומת לבכם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיסורים (קוראת את הסעיף). מדובר על בקשה ששר העבודה יכיר בקופה כקופת גמל לפיצויים. כלומר, יש אלטרנטיבה נוספת. ברוב ההסכמים הקיבוציים לא נקבעות הדרכים הנדונות, אבל לטובתם של המעסיקים עצמם הם מנקשים ששר העבודה יאשר קופת גמל לפיצויי פיסורים בהתאם לסעיף 14, ושר העבודה נותן אישור לאחר בדיקה וכו'. הייתי אומרת שיש כאן עיוות מסויים, כי סעיף 20 מדבר רק על הסכם קיבוצי. המציאות היא שמרבית הקופות אינן על סמך הסכם קיבוצי, אלא על סמך סעיף 14. התוצאה היא כי מכיוון שסעיף 26 מפנה לסעיף 20, וסעיף 20 מדבר רק על הסכם קיבוצי, הרי כל הקופות לפי סעיף 14 אינן מכוונות. כונס מעקל את הנכסים שהופקדו באותן קופות כנכסי המעביד, ולא כנכסי העובד, והתוצאה היא מה שקרה ב"אוטוקרס". במקרה של "אוטוקרס" הגישו בקשה לפי סעיף 14, המעביד משך כספים לפיצויי פיסורין, אבל מכיוון שמיית ליקוי בחוק, הרי שנכסים אלה הם של המעביד, ואז העובד נשאר ללא פיצויים או שכר עבודה במקרה של פשיטת רגל.

ב. הלוי:

אמרת שסעיף 26 מפנה רק לסעיף 20, אבל כתוב "או לפי צו הפקדה".

ר. כהנא:

אנו מדברים על סעיף 14 שאינו קשור בצו הפקדה. הכספים המופקדים באותה קופה הם נכסי המעביד ואינם נכסי העובד. לכן אמרתי שהעיקרון מחוייב המציאות, ולדעתי, יש מקום לדון בהצעת חבר-הכנסת שחל אם יסכים לוותר על האלטרנטיבה הראשונה. יש מקום לדון בעיקרון של תיקון חוק פיצויי פיסורין. לו היינו מתקנים בעוד מועד את חוק פיצויי פיסורים בהתאם לעיקרון שהובא כאן - אצב, זה הוצע בשעתו על-ידי משרד המשפטים בתיקון פקודת החברות - לא היה קורה מה שקרה ב-י.ל. וב"אוטוקרס".

א. אנטוריון:

האם יש מקום להזמין את נציגי ההסתדרות?

היו"ר י. גולדשמידט:

הם עדיין לא פנו בבקשה כזאת, אבל אם נשתכנע שהם צד לדיון והם רוצים

להיות צד-לדיון, נזמין אותם.

ד"ר גצלינגר:

ההצעה מורכבת משני חלקים: הצעת התיקון לסעיף 220(א) לפקודת החברות ולסעיף 33(2) לפקודת פשיטת הרגל - ולשם הקיצור אתייחס רק לפקודת החברות, אבל אותו עיקרון חל גם על פקודת פשיטת הרגל - והתיקון לסעיף 26 לחוק פיצויי פיסורים. כדי לא להתפרץ לדלת פתוחה היה רצוי לדעת אם חבר-הכנסת שחל אמנם יוותר על הצעת התיקון לפקודת החברות.

מ. שחל:

אמרתי כבר שאני רואה את שתי ההצעות כהצעות חילופיות. לאחר הדברים שהושמעו על-ידי היועץ המשפטי ועל-ידי גב' כהנא אני מוכן בהחלט לוותר בשלב זה על ההצעה לתיקון פקודת פשיטת הרגל ופקודת החברות בכללותה, כדי לקדם את העניין וגם בגלל ההצעה בדבר הקדן שדובר עליה. אני מוכן להתייחס בשלב זה רק לתיקון סעיף 26 (א) כפי שהוא מוצע.

ד"ר גצלינגר:

אשר להצעת התיקון לחוק פיצויי פיסורים, נעשתה אבחנה בין העיקרון ו בין הניסוח. מבחינת העיקרון בהחלט איננו מתנגדים לסעיף 26(א). אם הכספים יועדו למטרה הנדונה, אני חושב שזה רק יהיה צורך אם יהיו משוריינים לתשלום הפיצויים, ולדעתנו, אין מקום לאבחנה אם זו קופה כזאת או קופה אחרת. אם כן, לגבי העיקרון אין התנגדות. אשר לניסוח, ודאי יימצא מי שיתקן אותו. נראה לנו שאם סעיף 26(א) ינוסח כהלכה ויינתנו לו שינויים, כלומר שיהיה איסור חמור שכספים אשר נכנסו לאגף קרן יוצאו משם אלא אם סופקו כל התביעות לפיצויים - כי אז סעיף 26(ב) מיותר, ואין לחפש סנקציה למקרה שצריך להיות מן הנמנע בלאו הכי - המקרה שיוצאו סכומים שאינם צריכים להיות מוצאים.

ד"ר גצלינגר:

אולם אם סבורים שבכל זאת קיימת, לפחות לגבי חלק, האפשרות של ביטול הפעולה אם הכספים הוצאו למרות שלא היה צריך להוציאם - אנו מתנגדים שכל הכספים יוחזרו. קודם כל לא ברור מה זה תחשב הפעולה כבטלה ומבוטלת. כלפי מי, כלפי אותה קופה שממנה יצאו הכספים, כלפי המפעל? אחר-כך כתוב "ודינם יהיה כדין חוב בעל זכות קדימה בעדיפות ראשונה". איני יודע למה הכוונה. זה לא מוגדר כפי שהייתי חושב שזה צריך להיות מוגדר, אבל בתור עיקרון נדמה לנו שאם הכסף אמנם יצא, כלומר הפיצויים של העובדים אינם מובטחים באותה הדרך הראשונה, כי אז צריכים העובדים לחזור לזכויותיהם לפי פקודת פשיטת הרגל ופקודת החברות כפי שהן קיימות. לא ייתכן שהזכות להחזיר כספים לקופה תהיה לה עדיפות גדולה יותר - הן לגבי הסכום והן לגבי הדברים הקודמים לה - מאשר זכות הפיצויים עצמם. לכן לדעתנו אפשר גם לממש את סעיף 21 ואת סעיף 26(א) ולוותר על סעיף 26(ב). אך אם הוועדה תראה בכל זאת צורך להכניס הוראה כלשהי בנדון, דעתי היא שצריך להקנות לזכות הקופה או לאלה הניזונים מהקופה אותה עדיפות, הן מבחינת סכום הכסף והן מבחינת העדיפות לעומת שעבודים אחרים, שיש לזכות הפיצויים עצמם. שוב, הרשו לי לומר במאמר מוסגר שכאן צריכים להקפיד מאד על הניסוח ולהבהיר מה זה בטלה ומבוטלת וכן מה פירוש "בעדיפות ראשונה".

בקיצור נמרץ אתיחס גם לאותו חלק בדבר תיקון פקח פשיטת הרגל ופקודת החברות. נראה לי שזה עומד בניגוד לסעיף 27 לחוק פיצויי פיסורים, בו מוגבלת זכות הקדימה לגבי השכר והפיצויים ל-150%. אי-אפשר שיעמדו שתי ההוראות האלה זו על-יד זו, ואפילו יהיו בשני חוקים נפרדים, כי אם כתוב כאן מה שכתוב ללא הגבלה, הרי בסעיף 27 יש הגבלה. מכל מקום אנו חושבים שזה מצב בלתי נסבל לתת לפיצויי פיסורים זכות קדימה ללא הגבלה. יש כאן ענין של קל וחומר - אם אפילו לגבי שכר עבודה ממש רואים וראו צורך להגביל את הסכום הכולל של הזכות העדיפה, כי אז ודאי וודאי שזה צריך לחול גם על פיצויים. איני יודע אם זה צריך להיות אחוז יותר גדול או פחות גדול. זה כבר לא ענייננו. כמובן, כבעלי שעבודים בכוח וכפועל אנו מעוניינים שהסכום שיהיו קודמים לשלבו יהיו קטנים ככל האפשר, אולם זה ענין טכני שאיני רוצה להיכנס אליו.

אני מכין שהמציע אינו פוגע ב-(4) בסעיף 200(ב), כלומר שזכות קדימה קיימת לגבי רכוש שאינו משועבד בכלל.

אשר לעצם הענין, ברור ששני הדברים אינם עולים בקנה אחד. חבר-הכנסת שחל בא להיטיב כאן עם העובדים - ואיננו שוללים את הדעה שיש כאן צורך בהגנה - אולם ככל שהוא מוסיף הגנה לעובדים הוא פוגע באותם השעבודים שעל חשבונם הוא נותן אותה עדיפות לעובדים. ברור שחובות אלה ועדיפות זו מוכרחות להשפיע על האשראי שהבנקים ונושים אחרים יהיו מוכנים לתת, כי אם אני נותן קרדיט של מליון לירות, למשל, חייב אני לשאול את עצמי מה שווה אותו שעבוד, כלומר, מה ערכם של הנכסים המשועבדים, ושנית, מה קודם. מובן שבמצב זה לא אוכל לראות בנכס שלפני בטוחה. לכן מה שיקרה הוא שהאפשרות להשיג אשראי תצומצם. מובן שהעובד צריך לקבל את שלו, אבל הוא צריך לקבל את זה מהמפעל - לא על חשבון אותו מוסד המסמן את המפעל. אני מבקש שפרינציפלים אלה, הנראים לי מובנים מאליהם, יהיו לנגד עיניכם כאשר תדונו בענין זה.

אני רוצה לבקש שכל תיקון שיבוא, אם יבוא, לא תהיה לו נפקות רטרואקטיבית, כי מי שנתן כסף על סמך מצב נתון אינו צריך לעמוד לפתע פתאום לפני שוקת שבורה.

י.ה. קלינגהופר:
מהדברים האחרונים של ד"ר גצלינגר התרשמתי שבנואם לתת אשראי רואים הבנקים את כל המפעלים כקנדידטים לפשיטת רגל, כי אחרת חשש זה לא היה עולה על דעתם. אני סבור שזה מופרז ופוזזם. אם התוצאה של החוק תהיה שהבנקים יהיו זהירים יותר בהענקת אשראי, זו תהיה בהחלט תוצאה חיובית שלא יהיה מקום להצטער עליה, ואמנם יש בידי הבנקים האפשרות לבחון היטב אם מבקש האשראי ראוי לקבלו מבחינת היציבות הכלכלית-המשקית. זו תמיהתי ואני מבקש תגובה על כך.

ב. הלוי:

להערת חבר-הכנסת קלינגהופר - כשדנים בחוק, ובפרט בחוק הנוגע לפשיטת רגל, מובן שצריכים לדון גם בפשיטת רגל פוטנציאלית. הלא הערות ד"ר גצלינגר נגעו לתיקון פקודת החברות ופקודת פשיטת הרגל, ואם מדובר בפשיטת רגל או בפירוק חברה, נכון שכל ספעל - כפי שהיה ב"אוסקורס ובסקרים אחרים - יכול לפשוט את הרגל בפוטנציה, ואנו המחוקקים צריכים להקדים רפואה למכה.

האם אפשר להבין מתוך הערת ד"ר גצלינגר כי היה מטעים שבסעיף 26(ב), שהוא סעיף לא ברור ומרחיק לכת, שבוא תיקון בסעיף 26(א) וגם בסעיף 26 הקיים, כך שנוסף לכך שבסעיף שסכומים המופקדים בצורה כזאת אינם ניתנים לשעבוד, עיקול או העברה ואינם חלק מנכסי המעביד וכו' - ייאמר "ולא יוחזרו"? ההגיון מחייב שגם יהיה אסור למשוך כספים אלה בחזרה.

ג. סיון:

להערת חבר-הכנסת הלוי - התשלום לקרן פיצויי פיסורים אפנים עוזב את ידי המעביד, אבל אינו הופך להיות נכסו של אף אדם. בתיאוריה יכול להיווצר מצב שלא תקום לעולם הזכות לקבל פיצויים, כי ייתכן שאדם לא יתפטר, לא יפטר או ייצא לגימלאות המבטלות את זכותו לפיצויים. התוצאה היא שלמעשה יש בקרן סכום פיצויים לזכותו של המפסיק, כי הוא לא קם לזכות איש אחר. אם כן, הערת חבר-הכנסת הלוי יכולה להיות נכונה, למעט אותם הסכומים שלגביהם לא קמה הזכות.

ד. אבקדיריון:

אני מבין שלסעיף 26(א) אין התנגדות. ההתנגדות היא לסעיף 26(ב), ואם נקבל בכל זאת את העיקרון שבסעיף 26(ב), אתם מציעים בכל אופן לא לגעת בזה במה שהיה. כיוון שאתם מקבלים את העיקרון שבסעיף 26(א), שהפיצויים שהופקדו בקופה הם קודש לעובד, ברצוני לשאול אם יש לכם הצעה למקרה שהוצאו כספים מהקופה. האם יש צורה אחרת שבה אפשר יהיה לקבל את הכסף בחזרה בלי שזה יפגע בכס?

ה. צדוק:

ברצוני להבין את עמדתכם לגבי סעיף 26(ב). האם עמדתכם היא, שאם הוצא הכסף על-ידי המעביד למרות האמור בסעיף 26(א), הפועל שמגיעים לצפיצויי פיסורים יכול לקבל את הפיצויים רק כחוב רגיל, או שאתם מציעים תרופה שונה מזו המוצעת בסעיף 26(ב)? כאשר קראתי את סעיף 26 - אני מדבר בזה על התוכן ולא על הצורה - הפריע לי דווקא ענין ששת החודשים. מדוע ששה חודשים? ואם הוצאו הכספים ועברה שנה, האם צריכה להיפגע זכותו של הפועל? גם איני מוצא שנפגעת כאן זכות כלשהי של הנושים המובטחים. הכסף לא היה צריך לצאת מלכתחילה מהקופה, מהקרן, והוא יצא בניגוד לחוק. אם כן, הוא צריך לחזור.

ו. סיון:

כיום זה עדיין לא בניגוד לחוק.

ז. צדוק:

שנקבל את סעיף 26(א) זה יהיה בניגוד לחוק. אם כן, לפחות כסף זה שהוצא בניגוד להוראת חוק צריך לחזור - הייתי אומר: מהשכבה העליונה, אם יש כזאת. העובד אינו צריך לרדת לתחתית הסולם כתוצאה מזה שהמעביד הוציא את הכסף, והנושים לא ייפגעו כי יהיו במצב בו היו נמצאים אילו לא הוצא הכסף מלכתחילה.

אני מבקש להבין את עמדתכם לגבי סעיף 1. מה מפריע לכם בהצעה זו, העובדה שההגנה הניתנת לפיצויי פיסורים היא בלתי מוגבלת, ואילו אתם הייתם רוצים להגביל את זה לסכום שביד, או שמפריע לכם הענין כולו? שמעתי שיש כאן נטיה לוותר על הסעיף הראשון. יכול להיות שנמחק אותו, אבל אם לא ימחק, אני מבין מדבריתם שאינכם מתנגדים שפיצויי פיסורים יהיו מוגנים, אלא שלפי הכתוב כאן זה יהיה בלתי מוגבל. אם כן, אפשר לדבר על הגבלה שבירה, למשל - אני מעלה זאת רק כאפשרות של הגבלה ולא כהצעה - אותו הסכום המקסימלי של פיצויי פיסורים הפסוד ממס הכנסה יכול להיות גם הסכום המקסימלי שניתן לעובד. הרי אינכם מתנגדים לעצם הרעיון שפיצויי פיסורים יופיעו ברשימת צוועדפים, והבעיה היא איפה הגבול.

הבעיה היא אם זה יפגע בשעבוד ספציפי. ז. שר:

י. צדוק:

אני מבקש לדעת היכן אתם רואים את הגבול הסביר הראוי להגנה.

מ. שחל:

אתיחס רק להצעה בקשר לפקודת החברות ופקודת פשיטת הרגל. הכוונה להגביל את הסכום לסכום המופיע בחוק פיזיו פיטורים וגם העליתי מחשבה לגבי שעבוד ספציפי. כדי לא לפגוע ביציבות האשראי הבנקאי העליתי מחשבה בדבר העמדת הסכום המוגבל הזה, בתקרה של 3,150 ל"י, כפרי-פאסו משכנתה.

ד"ר בצלינגר:

אם אני מביע הסכמה בנקודה כלשהי, הרי זה בשם איגוד הבנקים בלבד. אני מבין שיש גופים כלכליים אחרים בלשכת התיאום שיש להם דיעות שלהם, ושום דבר ממה שאני אומר אינו צריך לפגוע בטיעונם ובמה שירצו להביא לתשומת לב הוועדה.

להעלת חבר-הכנסת קלינגהופר - התשובה ניתנה בעצם על-ידי חבר-הכנסת הלוי. הבנק לוקח שעבוד, כי אינו בטוח שיקבל את כספו בחזרה ללא השעבוד, וכשהוא מקבל שעבוד הוא צריך לדעת מה ערכו. חבר-הכנסת קלינגהופר אומר שהבנקים באילו רגעים את כל המפעלים בחזקת פושטי רגל, ועל כך יש לי תשובה: זוג העומד להינשא עושה הבל באהבה ובכוונות טובות ובכל זאת הוא כותב בכתובה מה יהיה במקרה כזה וכזה. אם כן, ברגע שאנו נותנים את הכסף אנו צריכים לתת דעתנו על כך שהכסף לא יילך בצורה חד-סטרית החוצרה וחלילה לא יסזור. זה לא פוגע במפעלים, וזה אמצעי זהירות הכרחי ומקובל.

אשר להערת חבר-הכנסת הלוי, אני חושב שזה רק פועל יוצא מהרישא של סעיף 26. אם כתוב שאסור לו לעשות כל דיספוזיציה, אין לי התנגדות לכך, אלא שכאן הקדים מר סיון ואמר כי סוף סוף קיימת גם אפשרות שלא יהיה צורך בכל-הכספים הנכנסים, שהרי לא כל אחד זוכה לפיזיויים. יש שמתפטרים ואינם מקבלים פיזיויים. כלומר, קיימת האפשרות שהסכום שנצטבר באותה קרן או באותה קופה יהיה גדול מהסכום הנחוצ, ואת זה אפשר לדעת אחרי סילוק כל הפיזיויים. אחרי שישלמו מהכספים האלה את כל הפיזיויים יהיה ברור שאין עוד תביעות לפיזיויים, ואני חושב שבמקרה כזה צריכים הכספים לחזור למפקיד או לנושיו.

חבר-הכנסת אנקוריון שאל-אם יש לנו הצעה לגבי סעיף 26(ב). אם נעשתה קנוניה שהבנק או הנושה אינם צד לה - וכאן אני מדבר בהנחה שסעיף 26(א) ינוסח כפי שאנו רואים אותו לנגד שינינו, היינו שהכסף שנכנס נשאר שם - אין הנושה צריך להיפגע. לו היה ברור שחלק מהכסף שנכנס יוצא לטובת אותם נושים שייפגעו, היה הכל שפיר. מאין לי הבטחון שהכסף אשר יוצא לא יילך לנושים אחרים? חבר-הכנסת צדוק עוד הרחיק לכת ואמר שלא די בששה חדשים. אם כן, שנה לאחר שיצא הכסף משם רואה הבנק שלא חטא כי עומדת לפניו תביעת פיזיויים. אני אומר שמן הצדק שהעובד לא ייפגע ושאותה זכות שהיה מקבל אילמלא היו הכספים מופקדים צריכה להישמר לו, ואז ייכנס במסגרת ההוראות המתאימות בפקודת פשיטת הרגל ובפקודת החברות. אולם שאלתי היא מדוע עבור פעולה זו שהנושא לא היה צד לה (הוא חשב לתומו שאינו צריך להתחשב בפיזיויים, כי יש קופה והעובדים יקבלו אותם משם) צריך הוא להימצא לפתע במצב בו לא רק שהזכות קיימת כלפיו, אלא שגם מדובר בסכומים עצומים עם עדיפות ראשונה. לפי עניות דעתי זה לא יכול להיות.

ח. צדוק:

אפשר לקבוע, בסעיף 26(א) או בתקנות לפי סעיף 26(א), סידורים כאלה שימנעו

את האפשרות הנדונה.

ד"ר בצלינגר:

- אדרבה. לא התנגדתי ולא באתי לפגוע בעיקרון זה, כי אני חושב שהוא צודק, ואז תנו שיניים להוראה כדי שהמעביד לא יוציא את הכספים. אולם אם בכל זאת הוציא המעביד את הכספים, מדוע אני צריך לסבול מכך?

ד"ר גצלינגר:

שואלים היכן הכול. יש דברים שאי-אפשר להשאירם ללא גבול. מאידך גיטא גבול זה קיים מכוח סעיף 27 לחוק פיצויי פיסורים. אם שואלים אותי היכן להציב את התקרה, הרי זו שאלה מניחה במקצת. אמרתי לכם בגילוי לב שמה שאתם מוסיפים אתם לוקחים בפורטנציה מהנושים. אולם אם השיעור צריך להיות 150% או 160% - על כך איני רוצה לחוות דעה. אם בכלל להעלות את הסכום, הרי שהסכום אינו יכול להיות גדול, כי שוב: זה פונקציה של זה. אם מנהל הבנק אחראי הוא צריך לדאוג לכך שבנוא הזמן יוכל להשיג את הכסף למפקידיו.

ח. צדוק: סעיף 26(א) יהיה אופציונלי ולא חובה.

ד"ר גצלינגר: אפשר בכל זאת למצוא תרופה במסגרת החוק עצמו. השר יכול לתת צו הפקדה.

ח. צדוק: חוזרת השאלה אם ההגנה הניתנת כיום בסעיף 27 מספקת.

ד"ר גצלינגר: סאותו סעיף משתמע שהשר יכול לתת כיום הוראה: אני מצווה להפקיד את סכום הפיצויים. אם השר סבור שאין לו סמכות מספקת, הרי כשם שמתקנים את חוק פיצויי פיסורים בסעיף 26(א) ו(ב) כך אפשר לתקנו גם ביתר ההוראות. נכון שעשיו זה וולונטרי בהחלט, אבל אם רוצים שזה לא יהיה וולונטרי, יואיל נא השר להשתמש בסמכותו, אם הוא חושב שיש צורך בכך, ויצווה על ההפקדה.

ז. שר: האם ההפקדות שמעביר עושה סרצונו... החופשי במצאות בבנק בתור הפקדות נפרדות או שהן מעורבות בהפקדות אחרות של המעביד? האם אותן קופות פיצויים וולונטריות מתנהלות באופן שמי או כקופות כלליות?

ד"ר גצלינגר: תמיד קיימת בבנק קופת פיצויים נפרדת, וכל ההפקדות אינן באות לבנק אלא הולכות לקופת גמל הכפופה לכל ההוראות של תקנות מס-הכנסה הדואגות לצורה בה הופקדו הכספים, לאחוזים ולהחזרת כספים. הלא אתה יודע שכאן קיימת מסגרת די נוקשה. זה באשר לשאלה הראשונה. אשר לשאלה השנייה, איני בטוח בתשובה. אני יודע שקיימות קופות בהן מדובר במפעל אחד גדול, והקופה אינה קופה של המפעל, אך היא מיועדת לפיצויים של אותו מפעל. אבל נדמה לי שהכלל הוא כי יש קופות כלליות לפיצויים, ואותה הקופה מספלת בפיצויים של אלף מעבידים יותר ולכל מעביד יש, כמובן, החשבון שלו. כלומר, זה בנפרד. אמנם קונים ביירות ערך לפי כל הכספים שישנם, אבל ברור שיודעים כי מפעל א' הפקיד, למשל, 5 מליון ל"י, ואילו מפעל ב' - רק חצי מליון ל"י.

ש.ז. אברמוב: הפתרון הוא פתרון באמצעות חקיקה, ולא דווקא במישור פקודת פשיטת הרגל או פקודת החברות. לאמור, ענין הפקדת כספים בקופות למען הפטחת פיצויי פיסורים יהיה מוסדר בחוק, ואם תהיה חקיקה מיוחדת לקופות פיצויי פיסורים, אזי לא תתעורר שאלה זו. אני סבור שהשאלה מתעוררת, כל כל ענין הקופות להפחת פיצויי פיסורים אינו מוסדר בחוק. את הפתרון צריך לחפש בחוק שיסדיר ממש את הקופות האלה.

ד"ר גצלינגר: אם זו צריכה להיות חקיקה סדרגה ראשונה או חקיקה סדרגה משנית, או אם רוצים שהמחוקק יתן דעתו מפעם לפעם על עניינים אלה - לא זה לא משנה. שאלה היא חקיקה מסוג אחר, מבחינת האדמיניסטרציה. אם ההגבלות ישנן, אין זה משנה לנו אם הן מעוגנות בחוק או בתקנות על-פי חוק זה או אחר.

א. אנקורנוב: לאור דברי מר שר על המשא ומתן בדבר הקרן, אני מציע שנשמע את עמדת ההסתדרות בהקשר זה. היו"ר י. גולדשמידט: אני מקבל את זה.